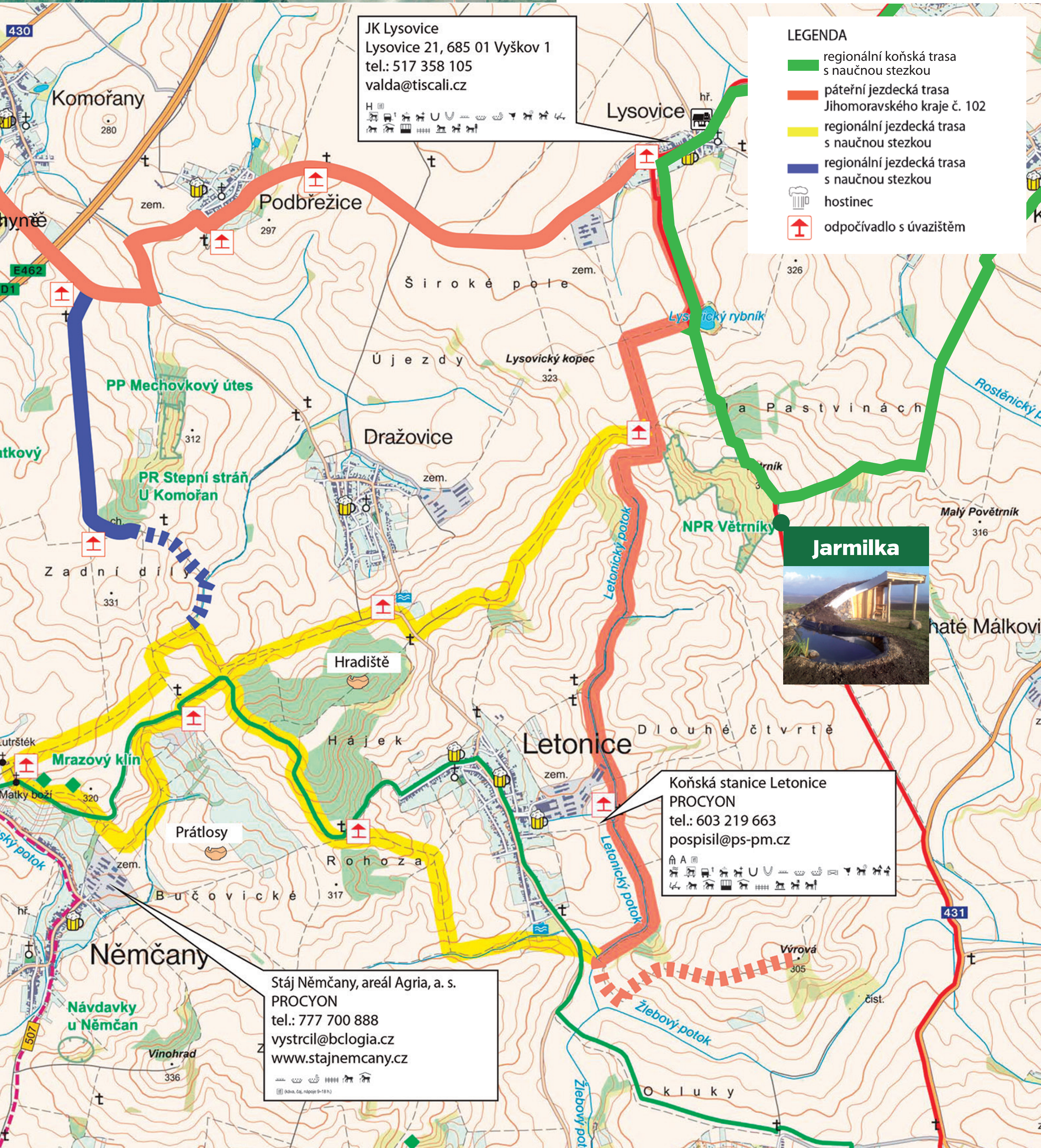

VĚTRNICKÉ ZASTAVENÍ – MEMENTO

SVĚT ROSTLIN

Memento

Jak pomoci tak krásnému místu, jako je Národní přírodní rezervace Větrníky? Jak zabránit tomu, aby za pár let nebyly na celé rozloze místo drnové stepi jen keře a lokalita se nestala neprostupnou krajinou? Jak zaujmout širší veřejnost, aby ji dění na Větrníkách začalo více zajímat? Co udělat proto, aby se Větrníky staly místem plným života pro co nejvíce druhů rostlin i živočichů a zároveň byly atraktivní i po turistické stránce?

Tyto a mnohé další otázky se honily hlavou lidem z občanského sdružení Procyon. Cítili jsme vnitřní nutkání a povinnost navázat tam, kde předcházející generace skončila.

Hlavním cílem projektu, jak vyplývá ze zkráceného názvu memento, bylo upozornit a varovat. Upozornit odbornou i širší veřejnost na kritický stav Větrníků a varovat před dopady dlouhodobého odtržení lidí od přírody a prostřednictvím aktivit projektu hledat cestu, jak obnovit společné vazby přírody i lidí.

Větrníky by se měly stát hojně navštěvovaným místem, které bude zdrojem pozitivní energie i ponaučení.

K tomu by měla dopomoci nově vytvořená turistická informační místa, nově zpracované a vydané odborné materiály, včetně map a kontaktů na proškolené průvodce, schopné zajistit prohlídku rezervace s **odborným výkladem, aniž by došlo k poškození** lokality. Pobyt v blízkosti NPR by měla zpříjemnit nově zbudovaná ekoturistická odpočívka, nesoucí název Jarmilka, kterou bude možné využít nejen k odpočinku a úkrytu před nepříznivým počasím, ale také jako základnu pro budoucí průvodce a badatele.

Důležitým předpokladem úspěchu projektu byla také spolupráce s okolními obcemi Letonice, Kučerov a Podbrežice, které se po čas realizace projektu podílely na zajištění propagace a ochraně území společně s vytvořením podmínek pro vznik vhodných turistických nástupišť směr Větrníky.

Na pomoc při realizování projektu byli přizváni mnozí. Ti, co se doopravdy přidali, nelitovali. Při celodenních brigádách, společném nocování pod širým nebem, či večerních besedách, měli možnost zažít a vtisknout si do paměti osobité kouzlo Větrníků a Jarmilky.

Celý projekt připravoval a řídil projektový tým, který měl na starosti veškerou agendu a organizaci. Odborníci v oblasti přírodních věd pomohli při tvorbě prezentačních a publikačních materiálů, při školeních a zaškolování nových průvodců a ochránců. Správa CHKO a odborníci na výstavbu objektů z přírodních materiálů spolupracovali při výběru lokality a vzhledu odpočívku a byly s nimi konzultovány všechny kroky s projektem související. Brigádníci, ale i dobrovolníci z celé republiky i z řad místní mládeže, se postarali nejen o výstavbu Jarmilky, kdy se zároveň učili kamenickému a tesařskému řemeslu, ale také se podíleli na vyčištění a údržbě dalších částí svěřené lokality. Jakým způsobem bylo cílů dosaženo, se můžete podívat na následujících stránkách.

Budeme rádi, když se necháte inspirovat a přidáte se také k přátelům NPR Větrníky.

Fotografie

Ing. Marie Straková, Ph.D.; Bc. Jan Budka, Ing. Jiří Pospíšil; Mapa: www.machovsky.cz

Partneři projektu

Autor projektu

Ministerstvo životního prostředí

Tento dokument byl vytvořen za finanční pomoci Revolvingového fondu Ministerstva životního prostředí. Za obsah tohoto dokumentu je výhradně odpovědný PROCYON, o. s. a nelze jej v žádném případě považovat za názor Ministerstva životního prostředí.

REVOLVINGOVÝ FOND Ministerstva životního prostředí

jsou jednokvěté, dlouze stopkaté. Plucha má osinu 20–30 cm dlouhou, s péřitou částí. Plodem je obilka dlouhá 20–25 mm, hřbetní řada chloupků je nejvýše o málo delší než řady sousední, břišní dosahuje až k osině.

Kostřava walliská *Festuca valesiaca* Schleich. ex Gaudin

Pipla osmahlá *Nonea pulla* (L.) DC (hodnocena jako vzácnější druh)

Kavyl sličný *Stipa pulcherrima* K. Koch (o)

VÝSKYT: Roste na suchých kamenitých stráních, na skalních stepích, na travnatých stepních svazích, na výslunných stanovištích s vazbou na bazické podloží. Kvete od května do června. **POPIS:** Vytrvalá hustě trsnatá statná tráva, až 1 m vysoká. Stébla jsou pod květenstvím lysá nebo slabě chlupatá, pochvy stébelných listů jsou hladké, jen na okraji bvríté. Čárkovité listy jsou až 1 m dlouhé, asi 3 mm široké, za vlhka ploché, za sucha podélně složené, s 10–11 žebry, na lícni straně mohou být přítomny kratičké chlupy, delší chlupy chybí. Klásky

Válečka prápořitá *Brachypodium pinnatum* (L.) P. Beauv

VÝSKYT: Roste na proslnených lesních lemech, v polostinných lesích, na křovinatých svazích. Vyhledává spíše humózní, často vápenité půdy. **POPIS:** Statná výběžkatá netrsnatá tráva až 1 m vysoká, vytvářející nejčastěji zapojené hustší porosty. Barvu má světle zelenou až žlutozelenou. Listy jsou tuhé, dlouhé a často chlupaté, nasedají bez oušek s malým dřipeným jazýčkem. Stébla mají jemně chlupatá kolínka. Květenství je vzpřímený lichoklas s 6–12 válcovitými klásky, krátce a drsně chlupatými. Klas je nejprve stažený, za květu se rozvírající. Kvete od června do července.

Třemdava bílá *Dictamnus albus* L. (o)

VÝSKYT: Roste ve světlých lesích a lesostepích teplejších oblastí, v pásmu od nížiny po pahorkatinu. **POPIS:** Vytrvalá, poměrně statná, avšak pomalu rostoucí bylina, 40–100 cm vysoká, květy v koncových hroznech, souměrné, čtyři horní korunní lístky vzpřímené, dolní skloněný, růžové s tmavší žilnatinou, kvete od května do června. Plodem je tobolka.

SVĚT HMYZU

vě na rozhraní odumřelého dřeva a půdy. Vývoj larvy trvá 3–8 let v závislosti na teplotě, dospělci žijí jen jedno léto.

Bývaly vzácné a jsou chráněné, ale v posledních letech se rychle rozšiřují na sever a stávají se běžnou součástí luk. Tady na Větrníkách ale žijí odjakživa.

ve středověku. Na Větrníkách jsou tyto fialové klenoty spolu s podobnou majkou obecnou celkem hojné a při procházce na přelomu března a dubna je dobrý pozorovatel jistě zahlédne i mimo samotnou step.

Kozlíček písečný *Dorcadion pedestre*

Kozlíček je brouk patřící do čeledi tesaříkovitých, brouků vyhledávajících dřevo. Tento kozlíček je však mezi nimi čestná výjimka, protože žije skryt v zemi. Ale ne v ledajaké, vyhledává stepní lokality s obnaženou půdou. Nepatří sice mezi chráněné druhy, ale není hojný a napovídá nám o stáří stepi, protože se pomalu šíří

Roháč obecný *Lucanus cervus*

Je to jeden z největších brouků u nás, obývá teplá stanoviště do 600 m. n. m. , kde rostou listnaté stromy s odumírajícím dřevem. Nejraději má staré, rozvolněné porosty dubů, buků, jilmů, vrb, či ovocných stromů. Samečka poznáme od samičky podle velkých kusadel, kterými se samečci utkvávají, jako novodobí rytíři o přízeň samiček, ale i o výtoky mízy na starých stromech, kterou olizují. Samičky tráví většinu života ve ztrouchnivělém dřevě pařezů či kořenů, kde kladou vajíčka, která se vyvíjejí právě na rozhraní odumřelého dřeva a půdy. Vývoj larvy trvá 3–8 let v závislosti na teplotě, dospělci žijí jen jedno léto.

Kudlanka nábožná *Mantis religiosa*

Podle názvu a vzhledu může evokovat zbožné zvířátko, ale kudlanky jsou predátoři každým coulem. Na druhou stranu samičkám je trošku křivdění, protože pověstné, kruté požírání samečků při páření je spíše výjimkou než pravidlem. Mohou být zelené i hnědé v závislosti na okolním prostředí. Mají rády teplé stepní lokality. Samička klade až 300 vajíček pospolu do obalů zvaných ootéky. Samičky se dokáží rozmnožovat parthenogeneticky, to znamená, že ke kladení vajíček nepotřebují samečka.

Otakárek ovocný *Iphiclides podalirius*

Je podobný svému známějšímu, častějšímu a taktéž chráněnému příbuznému Otakárku fenyklovému, který může být na Větrníkách také k vidění. Poznáme je jednoduše, podle „tygrovaného“ vzoru na křídlech. Otakárci připomínají tropické motýly a ne náhodou, otakárkovití jsou čeled' nejhodnější zastoupená právě tam. Housenky Otakárků ovocných se živí na hlozích, trnkách, švestkách a jiných peckovicích, dospělci sají nektar. Zimu přežívá kukla.

Majka fialová *Meloe violaceus*

Majky — obtloustlí, leskle fialoví, netypičtí brouci jsou k vidění již od časného jara, těsně po opadnutí posledních zbytků sněhu. Mají komplikovaný vývoj. Larvičky, zvané triungulini, cizopasí v hnízdech včel samotárek. Zároveň potřebují teplou travní lokalitu, kde se bezstarostně pasou, jako nějaké krávy hmyzí říše, na nejmladší trávě. Majek se není radno dotýkat, nejen protože jsou chráněné, ale v podráždění roní žlutou tekutinu obsahující silný jed cantharidin, nechvalně známý travičům již